

СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ В УКРАЇНІ:
АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ ФІСКАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ ПІДТРИМКИPROMOTING THE DEVELOPMENT OF CREATIVE INDUSTRIES IN UKRAINE:
ANALYSIS OF EXISTING FISCAL SUPPORT MECHANISMS

У статті розглянуто сучасний стан та перспективи розвитку креативних індустрій в Україні, підкреслено їхню роль у формуванні доданої вартості, створенні робочих місць та забезпеченні конкурентоспроможності економіки. Проведено аналіз чинних фіскальних механізмів підтримки, включаючи податкові пільги та спеціальні правові режими, такі як «Дія.Сіті». Особливу увагу приділено міжнародному досвіду стимулювання креативної економіки та можливості його адаптації в українських реаліях. Виявлено ключові проблеми фіскальної політики, зокрема недостатню гнучкість податкового законодавства, брак фінансових стимулів для малого бізнесу та нерівномірність розподілу державної підтримки між різними секторами креативних індустрій. Запропоновано комплекс заходів для вдосконалення податкової політики, спрямованої на створення сприятливих умов для розвитку креативного підприємництва. Обґрунтовано необхідність підвищення інституційної спроможності та стратегічного управління цим сектором, що сприятиме його стабільному зростанню навіть в умовах воєнного стану та економічної нестабільності.

Ключові слова: Креативні індустрії, фіскальні механізми, податкові стимули, Дія.Сіті, державна підтримка, економічний розвиток, державно-приватне партнерство, інституційна спроможність.

УДК 330.3:336.2

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.16-19>

Осадча О.О.¹

д.е.н., професор,
Національний університет
водного господарства
та природокористування

Неделько Д.В.²

здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний університет
водного господарства
та природокористування

Osadcha Olha

National University
of Water and Environmental Engineering

Niedielko Denys

National University
of Water and Environmental Engineering

The article investigates the development of creative industries in Ukraine, emphasizing their role in fostering economic growth, job creation, and social cohesion. The relevance of the topic is driven by the need to support innovative sectors as a strategic response to economic instability and post-war recovery. The study aims to analyze the existing fiscal support mechanisms, identify their strengths and weaknesses, and propose measures for their improvement to stimulate the sustainable development of the creative sector. The research methodology is based on qualitative analysis, including comparative assessment, synthesis of legislative frameworks, and statistical data analysis. The study employs both deductive and inductive methods to evaluate the impact of tax incentives, state grants, and special legal regimes on the performance of creative enterprises. The results reveal that the IT sector enjoys significant benefits under favorable tax regimes such as Diiia.City, while other creative industries, including audiovisual arts, design, and publishing, experience limited financial support and administrative constraints. The practical value of the article lies in its comprehensive recommendations aimed at enhancing fiscal policies and improving access to financial resources. The proposed measures include the introduction of targeted tax reliefs for small businesses, expansion of grant programs for emerging creative projects, and the creation of a centralized body to coordinate support programs and monitor their effectiveness. Additionally, the study highlights the importance of fostering public-private partnerships and integrating international best practices to strengthen the institutional capacity of the creative sector. By addressing the identified challenges, the recommendations are expected to contribute to the sustainable development of creative industries, increase their competitiveness on global markets, and support the broader economic recovery of Ukraine. The findings of the study provide a valuable basis for policymakers in shaping future strategies for the creative economy.

Key words: creative industries, fiscal mechanisms, tax incentives, Diiia.City, state support, economic development, public-private partnerships, institutional capacity.

Постановка проблеми. Креативні індустрії генерують високий рівень доданої вартості, сприяють зайнятості та є одним із драйверів економічного відновлення України після кризових явищ, зокрема війни та пандемії.

За даними Міністерства культури та інформаційної політики України, в першому кварталі 2022 року спостерігалось зниження кількості платників податків у сфері креативних індустрій на 60%, а задекларованих доходів – на 41% у порівнянні з аналогічним періодом 2021 року. Це вказує на значний вплив повномасштабних воєнних дій на даний сектор та потребу у фіскальних стимулах для його відновлення [1].

Світові тенденції підтверджують важливість креативної економіки. Всесвітній економічний

форум визнав креативність однією з головних компетенцій XXI століття, а уряди розвинених країн активно підтримують цю галузь податковими пільгами та грантовими програмами [2]. В Україні ж необхідність розробки ефективних механізмів підтримки стає ще актуальнішою через економічні труднощі воєнного часу.

Фіскальні інструменти, зокрема податкові преференції та державні гранти, можуть відігравати ключову роль у розвитку креативних індустрій. У низці європейських країн діють механізми повернення ПДВ для представників цього сектору, що сприяє зниженню фінансового навантаження на бізнес.

Важливо враховувати й соціальні аспекти: згідно з опитуванням українських креативних

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1314-3281>

² ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1054-866X>

фахівців, 68% з них обирають роботу не заради статусу, а заради можливості реалізації власних ідей, а 65% шукають компанії, які поділяють їхні цінності [3]. Це означає, що фіскальні стимули повинні сприяти створенню сприятливого середовища для розвитку малого бізнесу та самозайнятості в секторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У вітчизняному науковому просторі існує досить велика кількість наукових праць, присвячених дослідженням особливостей функціонування і розвитку креативних індустрій, їх позитивного впливу на економіку. Зокрема, Гудима Л.О. доводить ймовірність виходу креативної економіки України на вищий ступінь розвитку за умови об'єднання зусиль держави, підприємств і суспільства, про що говорять високі позиції України у глобальних рейтингах креативності та інноваційності [4]. Карасьова Н.А. визначає перспективні галузі креативної економіки для виходу на зовнішні ринки, умови та детермінанти, які можуть сприяти розвитку культурних (креативних) індустрій в Україні [5].

Водночас відносно мала кількість наукових праць розкриває особливості оподаткування креативних індустрій, фіскальні інструменти, які можуть сприяти їх розвитку, адже всі вони здебільшого вивчають аспекти оподаткування ІТ-бізнесу. Так, праця Безверхова К.В., Золковера А.О., Юрченка О.А., Приймак Н.В. присвячена виявленню особливостей організації обліку та оподаткування діяльності ІТ-компаній, які належать до юридичних осіб – резидентів Дія Сіті [6]. Мамонтова Н.А., Татарин М.О. визначили особливості сучасних тенденцій в системі оподаткування ІТ-сфери в Україні [7].

Ясишена В., Долюк А., Бондарєва Т. досліджують процедури обліку й оподаткування операцій, процесів блогерської діяльності та окреслюють перспективи ведення офіційної блогерської діяльності в Україні [8].

З огляду на зазначене, аналіз та впровадження дієвих фіскальних механізмів підтримки є критично важливими для відновлення та розвитку креативних індустрій в Україні, що своєю чергою сприятиме економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності країни на міжнародній арені.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз існуючих фіскальних механізмів підтримки креативних індустрій в Україні та визначення напрямів їх удосконалення для забезпечення економічного зростання та конкурентоспроможності цього сектора.

Для досягнення окресленої мети виокремимо наступні завдання: оцінити роль креативних індустрій у сучасній економіці України та визначити їхній вплив на загальне економічне зростання, зайнятість та створення доданої вартості; проаналізувати чинні фіскальні механізми підтримки

креативних індустрій, зокрема податкові стимули; виявити проблеми та обмеження чинної системи оподаткування та фінансування креативних індустрій в умовах воєнного стану та економічної нестабільності; розробити рекомендації щодо вдосконалення фіскальної політики для стимулювання розвитку креативного сектору, сприяння залученню інвестицій та підтримки підприємництва в цій галузі.

Таке дослідження є важливим у контексті стійкого економічного розвитку України, зважаючи на значний потенціал креативних індустрій у післявоєнній відбудові країни.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Креативні індустрії є стратегічним напрямком в частині підвищення конкурентоспроможності, продуктивності, зайнятості та стійкого економічного зростання вітчизняної економіки.

У таблиці 1 розглянуто показники валової доданої вартості креативних індустрій України.

Дані таблиці свідчать про те, що частка креативних індустрій у валовому внутрішньому продукті України протягом 2019–2023 років зазнавала значних коливань, починаючи з 5,63% у 2019 році та досягнувши пікового значення 6,07% у 2021 році, після чого у 2022–2023 роках вона різко знизилася до 3,37% та 2,43% відповідно. Це свідчить про значний вплив військових дій та економічної кризи на креативну економіку.

Серед креативних індустрій найбільший внесок у загальний обсяг виробництва традиційно забезпечує сфера комп'ютерного програмування та консультування, яка у 2019 році становила 45,66% валового обсягу виробництва усіх креативних індустрій, у 2021 році – 53,78%, а у 2022 – 56,24%. Відсутність даних за 2023 рік ускладнює оцінку її сучасного стану, однак тенденція свідчить про домінуючу роль ІТ-сектора у креативній економіці України.

Інформаційні послуги також демонструють стабільний ріст, адже їхня частка у загальному обсязі виробництва креативних індустрій збільшилася з 10,56% у 2019 році до 24,72% у 2023 році, що може бути пов'язано зі збільшенням попиту на цифрові продукти та послуги в умовах воєнного часу.

Видавнича діяльність зберігає важливу роль у креативній економіці, оскільки її частка у 2023 році становила 6,04%, що майже вдвічі більше, ніж у 2022 році (3,42%). Це може свідчити про відновлення інтересу до друкованої та електронної продукції на фоні інформаційної війни та зростання національної свідомості.

Рекламна діяльність та дослідження ринку показують позитивну динаміку, адже їхній внесок у валовий обсяг виробництва креативних індустрій зріс із 10,70% у 2022 році до 19,75% у 2023 році, що може бути пов'язано з активізацією бізнесу та

Обсяги виробництва креативних індустрій України за 2019–2023 рр.

Тис. грн

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
ВВП, усього	6981863749	7294447325	9639308360	7712477551	8978746879
Валовий обсяг виробництва креативних індустрій:	392972208.5	436306668.3	585383602.5	259566216.4	218226324.1
% від ВВП	5.63	5.98	6.07	3.37	2.43
1. Виробництво ювелірних виробів, біжутерії та подібних виробів	973664.2	799733.5	885691.9	470651.1	838936.4
% від валового обсягу виробництва	0.25	0.18	0.15	0.18	0.38
2. Виробництво музичних інструментів		23615.6	42017.1		
% від валового обсягу виробництва	0	0.01	0.01	0	0
3. Видавнича діяльність	12829514.1	13165670.3	16424087.9	8872792.9	13183592.4
% від валового обсягу виробництва	3.26	3.02	2.81	3.42	6.04
4. Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів	16197505.7	14777019.4	19053261.3	7689717.9	9698119.2
% від валового обсягу виробництва	4.12	3.39	3.25	2.96	4.44
5. Діяльність у сфері радіомовлення та телевізійного мовлення	14422788.3	14025527.9	14339087.5	6941048.4	
% від валового обсягу виробництва	3.67	3.21	2.45	2.67	X
6. Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ним діяльність	179430383.4	225615207.4	314807202	145974232.6	X
% від валового обсягу виробництва	45.66	51.71	53.78	56.24	
7. Надання інформаційних послуг	41508395.7	48895081.3	69333496.7	33336444.9	53935742.3
% від валового обсягу виробництва	10.56	11.21	11.84	12.84	24.72
8. Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування	50572629.4	41179253.1	50331096.4	24147438.7	32962268.2
% від валового обсягу виробництва	12.87	9.44	8.60	9.30	15.10
9. Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку	64840746.9	67806540.6	80578980.3	27786121.2	43103422.1
% від валового обсягу виробництва	16.50	15.54	13.77	10.70	19.75
10. Спеціалізована діяльність із дизайну	3625316.5	4859182.2	7503385.2	933498.8	X
% від валового обсягу виробництва	0.92	1.11	1.28	0.36	X
11. Діяльність у сфері фотографії	1253044.1	1282411.5	1822758.9	54292.6	X
% від валового обсягу виробництва	0.32	0.29	0.31	0.02	X
12. Надання послуг перекладу	1875603.2	2140525.8	2772920.2	246304.1	328345.8
% від валового обсягу виробництва	0.48	0.49	0.47	0.09	0.15
13. Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	19865405.3	15762427.6	21828704.6	10054721.6	64175897.7
% від валового обсягу виробництва	5.06	3.61	3.73	3.87	29.41

Джерело: укладено автором за [9]

адаптацією комерційних стратегій до умов воєнного часу.

Сектор мистецтва, спорту, розваг та відпочинку у 2023 році досяг найбільшого приросту, його частка різко зросла до 29,41%, що вказує на значну роль культури та творчих ініціатив у підтримці суспільного відновлення під час війни.

Деякі сфери креативних індустрій зазнали значного спаду, зокрема, спеціалізована діяльність

із дизайну та діяльність у сфері фотографії, які у 2022–2023 роках фактично зникли з економічної статистики. Це вказує на необхідність цільової підтримки цих галузей для їхнього відновлення.

Таким чином, аналіз даних свідчить про те, що креативні індустрії залишаються важливим сектором економіки України, попри військові виклики, а ключовими напрямками їх подальшого розвитку є цифрові технології, інформаційні послуги та

культурні ініціативи. Крім того, цей сектор має значний експортний потенціал – українські музичні, кінематографічні та цифрові продукти користуються попитом за кордоном, що сприяє інтеграції України у світовий економічний простір. В цілому вітчизняна креативна економіка має значний нерелізований потенціал, що обумовлено низкою проблем, пов'язаних з управлінням її розвитком (рис. 1).

У той же час креативні індустрії мають важливу соціальну функцію – відіграють ключову роль у формуванні стійкості українського суспільства, особливо в умовах війни, адже вони сприяють соціальній згуртованості та інтеграції внутрішньо переміщених осіб через культурні проєкти та ініціативи. Участь внутрішньо переміщених осіб у культурних заходах допомагає їм адаптуватися до нових умов життя, сприяє налагодженню зв'язків із місцевими громадами та знижує рівень соціальної напруги.

Культура та мистецтво також є важливими для психологічної реабілітації населення, оскільки вони допомагають долати стрес, травматичні наслідки війни та створюють простір для емоційної підтримки. Культурні ініціативи не лише зберігають національну ідентичність, але й формують позитивний імідж України у світі, що сприяє залученню міжнародної допомоги та інвестицій.

У післявоєнний період культура та креативні індустрії можуть стати інструментом відновлення міст і регіонів, забезпечуючи нові можливості для розвитку малого бізнесу, туризму та соціальних інновацій. Досвід інших країн показує, що інвестиції у культурний сектор не лише сприяють економічному зростанню, а й допомагають відбудувати соціальні зв'язки та формувати нову якість життя.

За таких умов важливою є державна підтримка розвитку креативних індустрій, з-поміж яких можемо виділити наступні фіскальні інструменти, передбачені Податковим кодексом України:

1. знижена ставка ПДВ у розмірі 7% застосовується для провадження певних видів діяльності, які належать до сектору креативної економіки:

– показу театральних, оперних, балетних, музичних, концертних, хореографічних, лялькових, циркових, звукових, світлових та інших вистав, постановок, виступів професійних мистецьких колективів, артистичних груп, акторів та артистів, кінематографічних прем'єр, культурно-мистецьких заходів;

– показу оригіналів музичних творів, демонстрації виставкових проєктів, проведення екскурсій для груп та окремих відвідувачів у музеях, зоопарках та заповідниках:

1.	<i>Методологічна проблема.</i> Відсутність уніфікованої термінологічної бази, критеріїв відбору, збору та аналітичної обробки статистичних даних ускладнює системне вивчення й оцінку розвитку креативних індустрій.
2.	<i>Проблема інституційної підтримки.</i> Державна підтримка зосереджена переважно в технологічному секторі (ІТ-галузь, медицина) та не враховує особливостей функціонування креативних індустрій, що обмежує їхній розвиток.
3.	<i>Координаційна проблема.</i> Відсутність єдиного централізованого органу влади на державному рівні, відповідального за розробку та реалізацію політики у сфері креативної економіки, ускладнює її стратегічне планування та розвиток.
4.	<i>Законодавча проблема.</i> Чинне податкове законодавство не враховує механізмів стимулювання авторів та особливостей обігу інтелектуальної власності. Зокрема, додана вартість не формується на стадії створення товару чи послуги, а монетизація результатів творчої діяльності зазвичай відбувається лише на етапі кінцевого споживання.
5.	<i>Інфраструктурна проблема.</i> Недостатній рівень розвитку інституційної та матеріально-технічної інфраструктури, необхідної для підтримки творчого підприємництва, перешкоджає формуванню стійкої екосистеми креативних індустрій.
6.	<i>Проблема авторського права.</i> Відсутність ефективних механізмів контрактного регулювання, укладання ліцензійних угод та моніторингу порушень виключних прав, а також недосконалість правової бази значно ускладнюють захист інтелектуальної власності.
7.	<i>Фінансова проблема.</i> Обмеженість фінансових ресурсів, як грантового, так і кредитного характеру, не забезпечує належного рівня інвестицій у креативне підприємництво, що сповільнює його розвиток.
8.	<i>Кадрова проблема.</i> Дисперсність фахівців, які володіють необхідними компетенціями у сферах творчості, наукових досліджень, інженерії та підприємництва, створює бар'єри для формування комплексних, стійких і конкурентоспроможних бізнес-структур.

Рис. 1. Проблеми управління розвитком креативних індустрій в Україні

Джерело: укладено автором

– розповсюдження, демонстрування, публічного сповіщення і публічного показу фільмів, адаптованих відповідно до законодавства в україномовні версії для осіб з порушеннями зору та осіб з порушеннями слуху;

– реалізації квитків на спортивні заходи всеукраїнського та міжнародного рівнів (ст. 193.1 ПКУ) [10].

2. До 31 грудня року, в якому буде припинено або скасовано військовий стан, продовжено податкову пільгу щодо звільнення від оподаткування ПДВ операцій з постачання національних фільмів, а також робіт та послуг з їх виробництва, виготовлення архівного комплексу вихідних матеріалів національних фільмів та фільмів, створених на території України, постачання робіт та послуг з тиражування національних фільмів та іноземних фільмів, дубльованих, озвучених державною мовою на території України, а також з постачання робіт та послуг з дублювання, озвучення державною мовою іноземних фільмів на території України, з постачання робіт та послуг із збереження, відновлення та реставрації національної кінематографічної спадщини (Пункт 12 підрозділу 2 розділу ХХ «Перехідні положення» ПКУ) [10].

Зважаючи на домінуючу роль ІТ-сектора у креативній економіці України розглянемо особливості оподаткування даної галузі. 14 серпня 2021 року набрав чинності Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», який спрямований на надання податкових стимулів ІТ індустрії та встановлює комплексну систему заходів, необхідну для розвитку цифрової економіки в Україні [11]. 8 лютого 2022 року відбувся офіційний запуск Дія.City («Дія.Сіті»). З цього часу в Україні почав працювати спеціальний правовий режим, розроблений для розвитку ІТ-галузі.

«Дія.Сіті» створено з метою формування сприятливих умов для функціонування ІТ-бізнесу в Україні, а також підвищення інвестиційної привабливості цього сектору економіки. Важливою особливістю цього режиму є можливість набуття статусу резидента не лише компаніями, що ведуть діяльність безпосередньо в Україні. Водночас обов'язковою вимогою для резидентства є реєстрація на території України, хоча юридична адреса та основне місце здійснення господарської діяльності можуть знаходитися поза її межами.

Резидентами «Дія.Сіті» можуть бути виключно юридичні особи, тоді як фізичні особи-підприємці (ФОП) не мають такої можливості.

До основних вимог для резидентів «Дія.Сіті» належать:

– наявність відповідних видів діяльності (ІТ-КВЕДів), визначених законодавством;

– середній розмір місячної виплати працівникам та гіг-спеціалістам у розмірі не менше еквівалента 1200 євро;

– середньооблікова чисельність працівників та гіг-спеціалістів компанії – не менше 9 осіб;

– частка кваліфікованого доходу має становити не менш ніж 90 % загального доходу підприємства (за перші три місяці та рік);

– відсутність критеріїв, які визначаються як «негативні» (наприклад, наявність понад 30 днів податкового боргу, загальна сума якого становить понад 10 мінімальних заробітних плат (виходячи з розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на 01 січня поточного календарного року)).

Однією з ключових переваг цього правового режиму є створення сприятливих податкових умов. Податкове навантаження у «Дія.Сіті» лише незначно перевищує податки, які сплачуються при співпраці з ФОП, проте резиденти отримують юридичні гарантії безпечного функціонування бізнесу без ризику перекваліфікації договірних відносин у трудові. Наразі найпоширенішим способом взаємодії між ІТ-компаніями та фахівцями є укладання договорів із ФОП. Запровадження режиму «Дія.Сіті» має потенціал для значного реформування цієї практики.

Резиденти «Дія.Сіті» можуть залучати фахівців за такими форматами співпраці:

– працевлаштування за трудовим договором (контрактом);

– співпраця з гіг-спеціалістами на умовах гіг-контракту;

– залучення підрядників та виконавців, зокрема ФОП, на основі цивільно-правових і господарських договорів.

Гіг-контракт є новою правовою конструкцією, яка поєднує елементи цивільно-правових та трудових відносин. За цим контрактом гіг-спеціаліст зобов'язується виконувати певні роботи або надавати послуги на користь резидента «Дія.Сіті», який, своєю чергою, забезпечує оплату послуг, створення належних умов для роботи та надання соціальних гарантій (зокрема, виплат у разі тимчасової непрацездатності чи допомоги по вагітності та пологах).

Гіг-контракт відрізняється від традиційного договору з ФОП саме наявністю соціальних гарантій. Він регулює не лише порядок виконання робіт, але й аспекти, пов'язані з організацією робочого часу та відпочинку, зокрема: тривалість виконання завдань, часові обмеження на відпочинок, можливість ненормованого графіка, умови щорічної оплачуваної перерви, соціальне страхування тощо.

Ключовим елементом будь-якого гіг-контракту є його зміст. Він обов'язково має містити чіткий перелік завдань, термін дії угоди, порядок виконання, права й обов'язки сторін, умови виплати винагороди, процедуру приймання-передачі результатів, механізм розірвання контракту, передбачені відповідальність та форс-мажорні обставини.

Згідно із Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», особи, які працювали у резидентів «Дія.Сіті» на умовах трудового договору або гіг-контракту, після припинення співпраці можуть претендувати на отримання мінімальної допомоги по безробіттю.

Слід зазначити, що з 1 січня 2025 року набули чинності нові правила оподаткування, які стосуються ІТ-бізнесу. Так, згідно ЗУ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» [12] компанії, які здійснюють діяльність у межах правового режиму «Дія.Сіті», отримали низку податкових преференцій. Зокрема, тепер не підлягають оподаткуванню кошти, що спрямовуються на пенсійне забезпечення та медичне страхування працівників. Однак ця пільга діє лише за умови, що відповідні витрати не перевищують 30% від заробітної плати або винагороди спеціаліста.

Ще одним важливим аспектом є тимчасове звільнення від оподаткування операцій, пов'язаних із передачею коштів, товарів чи послуг на потреби Збройних Сил України або в межах надання гуманітарної допомоги. Це положення діє на період воєнного стану і дозволяє бізнесу підтримувати армію без додаткового податкового навантаження.

Водночас для фахівців, які працюють у компаніях-резидентах «Дія.Сіті», відбулися певні зміни в системі оподаткування. До вже встановленого податку на доходи у розмірі 5% додано обов'язковий військовий збір у 5%, що збільшило загальну ефективну ставку до 10%. Проте навіть за таких умов цей варіант залишається вигіднішим у порівнянні зі стандартною системою оподаткування для найманих працівників, де загальна ставка становить 18% податку на доходи фізичних осіб та 5% військового збору.

Найбільш значні зміни стосуються фізичних осіб-підприємців, які працюють у сфері ІТ. Відтепер для всіх ФОП запроваджується обов'язковий військовий збір. Для представників 1-ї, 2-ї та 4-ї груп він фіксований і становить у 2025 році 800 грн на місяць (10% від мінімальної заробітної плати). У свою чергу, ФОП 3-ї групи повинні сплачувати військовий збір у розмірі 1% від отриманого доходу. Таким чином, раніше застосовувана схема оподаткування для ФОП 3-ї групи, що передбачала сплату лише 5% єдиного податку, тепер передбачає загальні витрати у розмірі 6% (5% єдиного податку + 1% військового збору) та додатково ЄСВ.

Відзначимо ще одне нововведення, яке суттєво впливає на фінансове планування ФОП, – відновлення обов'язкової сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ). Якщо протягом воєнного стану підприємці могли тимчасово не сплачувати внески до Пенсійного фонду, то з 2025 року така

можливість буде скасована. Мінімальний розмір ЄСВ у 2025 році складе 1760 грн на місяць (22% від мінімальної заробітної плати). Вважаємо, що враховуючи ці зміни, ІТ-спеціалісти, що працюють як ФОП, повинні переглянути оптимальну модель оподаткування, адже тепер вони не лише сплачуватимуть військовий збір, а й повертатимуться до обов'язкової сплати ЄСВ.

Отже, резиденти «Дія.Сіті» зберегли пільговий режим оподаткування, хоча введення військового збору у 5% дещо посилило податкове навантаження. Проте навіть за таких умов загальна ставка для гіг-спеціалістів (10%) залишається конкурентною порівняно з традиційним працевлаштуванням, де податкове навантаження може перевищувати 40%.

Висновки. Отже, розвиток креативних індустрій відіграє важливу роль у забезпеченні економічного зростання, створенні робочих місць та підвищенні конкурентоспроможності України на світовому ринку. Протягом останніх років внесок цього сектора у ВВП країни зазнавав коливань, що зумовлено як внутрішніми економічними чинниками, так і зовнішніми викликами, зокрема війною. Незважаючи на труднощі, сфери ІТ, аудіовізуального мистецтва, видавничої діяльності та дизайну демонструють значний потенціал для подальшого розвитку.

Одним із ключових аспектів підтримки креативних індустрій є вдосконалення фіскальної політики. Запровадження податкових стимулів, зокрема спеціалізованих режимів на кшталт «Дія.Сіті», дозволяє зменшити податкове навантаження для ІТ-фахівців і компаній, сприяючи їхньому розвитку. Водночас важливим кроком є розширення державних грантових програм та сприяння інвестиціям у креативний сектор, що дасть змогу збільшити зайнятість і розкрити експортний потенціал України.

Паралельно необхідно вдосконалювати законодавчу базу, зокрема у сфері захисту інтелектуальної власності, адже саме інновації та авторські права є основою успішного функціонування креативної економіки. Також важливо розробити ефективні механізми міжнародної співпраці, які б дозволили українським підприємцям розширювати свою присутність на світових ринках.

Окрему увагу слід приділити підготовці кваліфікованих кадрів, оскільки зростання креативних індустрій неможливе без фахівців, здатних генерувати інноваційні рішення. Для цього необхідно розвивати спеціалізовані освітні програми, а також створювати інкубатори та хаби, які сприятимуть співпраці бізнесу, науки й держави.

Цифрова трансформація є ще одним важливим чинником стійкості креативного сектору. Використання новітніх технологій дозволяє адаптуватися до змін ринку, розширювати аудиторію та

підвищувати ефективність підприємств. Водночас міжнародна фінансова підтримка може стати важливим інструментом відновлення тих галузей, які найбільше постраждали від війни.

Загалом розвиток креативної економіки в Україні потребує комплексного підходу, що включає податкове стимулювання, інвестиції, підтримку інновацій та кадрове забезпечення. Враховуючи її значний потенціал, подальше зміцнення цього сектору може стати ключовим фактором стійкого економічного зростання країни.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. Креативні індустрії у I кварталі 2022 року (статистичний огляд). URL: <https://mcsc.gov.ua/press-releases/kreatyvni-industrii-u-i-kvartali-2022-roku-statystychnyy-ohliad/>
2. Безугла Л., Лазакович І. Креативні індустрії та креативна економіка: досвід України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-30>
3. Старк С. Дослідження стану креативної галузі очима працівників 2024: інсайти, виклики та тренди. *Агенція digital-маркетингу Inweb*. URL: <https://inweb.ua/blog/ua/doslidzhennya-stanu-kreativ-noyi-galuzi-ochima-pracivnikiv-2024/>
4. Гудима Л. О. Креативна економіка: світовий досвід та виклики для України в межах кризових перетворень. *Бізнес Інформ*. 2020. № 5. С. 100–106. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_5_14
5. Карасьова Н. А. Креативні індустрії як джерело зростання експорту. *Економіка та держава*. 2019. № 12. С. 19–23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2019_12_6
6. Безверхий К. В., Золковер А. О., Юрченко О. А., Приймак Н. В. Облік і оподаткування діяльності резидентів Дія Сіті в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 15-16. С. 37–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2022_15-16_7
7. Мамонтова Н. А., Татарин М. О. Оподаткування ІТ-сектору в Україні: особливості та сучасні тенденції. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка*. 2024. № 32. С. 95–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2024_32_16
8. Ясишена В., Долук А., Бондарєва Т. Стратегії контент-маркетингу, облік і оподаткування блогерської діяльності в Україні. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4. С. 84–96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2022_4_8
9. Державна служба статистики України. Економічна статистика. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm
10. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
11. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні : Закон України № 1667-IX від 15.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>

12. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні : Закон України № 4113-IX від 04.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4113-20#Text>

REFERENCES:

1. Ministerstvo kultury ta stratehichnykh komunikatsii Ukrainy [Ministry of Culture and Strategic Communications of Ukraine]. *Kreatyvni industrii u I kvartali 2022 roku (statystychnyi ohliad)*. Available at: <https://mcsc.gov.ua/press-releases/kreatyvni-industrii-u-i-kvartali-2022-roku-statystychnyy-ohliad/>
2. Bezuhla L., Lazakovych I. (2024). *Kreatyvni industrii ta kreatyvna ekonomika: dosvid Ukrainy v umovakh viiny [Creative industries and creative economy: The experience of Ukraine during wartime]*. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-30>
3. Stark S. (2024). *Doslidzhennia stanu kreatyvnoi haluzi ochyma pratsivnykiv 2024: insaity, vyklyky ta trendy [Research on the state of the creative industry through the eyes of employees 2024: Insights, challenges, and trends]*. *Ahentsiia digital-marketynhu Inweb*. Available at: <https://inweb.ua/blog/ua/doslidzhennya-stanu-kreativnoyi-galuzi-ochima-pracivnikiv-2024/>
4. Hudyma L. O. (2020). *Kreatyvna ekonomika: svitovyi dosvid ta vyklyky dlia Ukrainy v mezhakh kryzovykh peretvoren [Creative economy: Global experience and challenges for Ukraine in crisis transformations]*. *Biznes Inform*, vol. 5, pp. 100–106. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_5_14
5. Karasiova N. A. (2019). *Kreatyvni industrii yak dzherelo zrostannia eksportu [Creative industries as a source of export growth]*. *Ekonomika ta derzhava*, vol. 12, pp. 19–23. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2019_12_6
6. Bezverkhyy K. V., Zolkovier A. O., Yurchenko O. A., Pryimak N. V. (2022). *Oblik i opodatkovannia diialnosti rezydentiv Diia Siti v umovakh voiennoho stanu [Accounting and taxation of Diia City residents during wartime]*. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 15–16, pp. 37–44. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2022_15-16_7
7. Mamontova N. A., Tataryn M. O. (2024). *Opodatkovannia IT-sektoru v Ukraini: osoblyvosti ta suchasni tendentsii [Taxation of the IT sector in Ukraine: Features and current trends]*. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seriya: Ekonomika*, vol. 32, pp. 95–101. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2024_32_16
8. Yasishena V., Dolyuk A., Bondarieva T. (2022). *Stratehii kontent-marketynhu, oblik i opodatkovannia bloherskoi diialnosti v Ukraini [Content marketing strategies, accounting, and taxation of blogging activities in Ukraine]*. *Visnyk ekonomiky*, vol. 4, pp. 84–96. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2022_4_8
9. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. *Ekonomichna statystyka*. Available at: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm
10. Podatkovi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy № 2755-VI vid 02.12.2010 [Tax Code of Ukraine. Law

of Ukraine No. 2755-VI of 02.12.2010]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

11. Pro stymuliuvannia rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini [On stimulating the development of the digital economy in Ukraine]. Zakon Ukrainy № 1667-IX vid 15.07.2021. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>

12. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo stymuliuvannia rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini [On amendments to the Tax Code of Ukraine and other laws of Ukraine to stimulate the development of the digital economy in Ukraine]. Zakon Ukrainy № 4113-IX vid 04.12.2024. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4113-20#Text>